

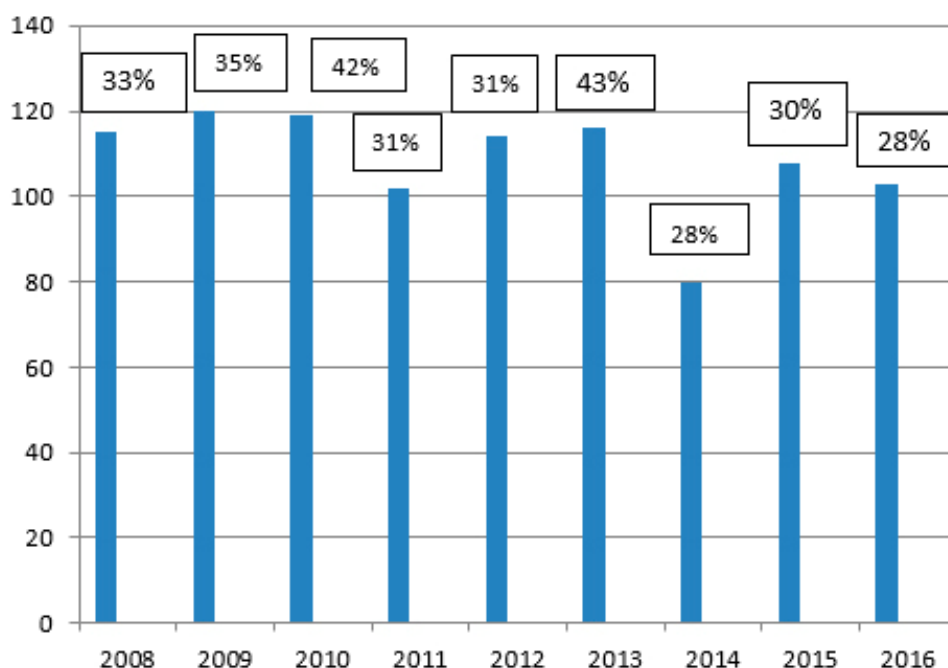
Memòria del Programa de Rehabilitació Cardíaca

Des del 2008 s'inicia a l'Hospital del Mar el programa actual de Rehabilitació Cardíaca (RHBC). Es tracta d'un programa multidisciplinari dirigit per cardiologia i basat en infermeria, que engloba cardiòlegs, infermeria, metges rehabilitadors, fisioterapeutes i infermeria de la unitat d'ansietat. Per tant professionals del servei de cardiologia, medicina física i rehabilitació i psiquiatria. Es basa en 4 fases, iniciant-se durant l'ingrés relacionat amb l'esdeveniment isquèmic agut i finalitzant-després d'un any de seguiment. Durant aquest procés el pacient rep sessions educatives repetides individuals relacionades amb canvis d'hàbits de vida i enteniment de la patologia (durant l'ingrés, als tres mesos i als dotze mesos) i sessions educatives grupals dividides en informació i educació sobre l'exercici físic (impartida pel fisioterapeuta), sobre hàbits de vida saludables posant l'accent en dieta i tabaquisme (impartit per infermeria), sobre fisiopatologia de la malaltia i farmacologia (impartit per cardiòleg) i finalment sobre ansietat i el seu maneig (impartit per infermeria). A això s'uneix la teràpia basada en l'exercici seguint la pauta establerta pel metge rehabilitador sent la freqüència d'una hora diària durant cinc setmanes. La sala de teràpia està localitzada al gimnàs de la Fundació Claror Marítim. Aprofitant l'entorn privilegiat del nostre hospital, la teràpia surt del gimnàs els divendres i es realitza una caminada des del nostre centre fins a l'Hotel Vela.

A més de les accions educatives i les basades en l'exercici físic es realitza durant els primers mesos (els més vulnerables després una síndrome coronària aguda) una intensificació del tractament farmacològic per optimitzar tots els factors de risc cardiovascular i aconseguir els nivells objectiu que aconsellen les guies de pràctic clínica. Per a més informació s'adjunta el protocol actualitzat del programa d'RHBC.

Al 2008 110 pacients van participar en el programa d'RHBC el que correspon al 33% dels pacients ingressats aquest any can diagnòstic de cardiopatia isquèmica. Al 2009 120 pacients (35%), el 2010 119 pacients (42%), el 2011 102 pacients (31%), el 2012 114 pacients (31%), el 2013 116 pacients (43%), el 2014 80 pacients (28%), el 2015 108 pacients (30%) i l'any 2016 103 pacients (28%). Això fa un total de 972 pacients que han participat en el programa d'RHBC a 8 anys, però aquests números indiquen també que un alt percentatge de pacients no es beneficia de la participació en un programa d'aquest tipus després d'un esdeveniment isquèmic, la qual cosa coincideix amb el descrit en la literatura. Els motius de rebuig són diversos sent el més freqüent la manca d'interès, seguit de la limitació funcional i finalment una miscel·lània de causes com a barrera idiomàtica, deteriorament cognitiu o lloc de residència distant del centre hospitalari.

Pacients inclosos en el Programa de RHC

La rehabilitació cardíaca apareix, com ja s'ha dit prèviament, en les guies de clíniques de cardiopatia isquèmica com una indicació classe IA. Malgrat aquesta evidència vam decidir valorar l'efectivitat en el nostre medi. Realitzem seguiment dels 96 pacients que van ingressar amb diagnòstic de síndrome coronària aguda durant 10 mesos. 78 pacients van decidir participar en el protocol de RHBC i 18 pacients van rebutjar. Entre tots dos grups hi havia una diferència significativa en l'edat (69 ± 13 grup rebuig vs 62 ± 12 grup intervenció, pàg. 0,018) però no pel que fa a gènere o factors de risc cardiovascular. Les causes per al rebuig a la participació van ser motius laborals en 4 pacients (22%), motius familiars en 1 pacient (5,6%) i falta d'interès en 13 pacients (73%). La taxa de reingressos per una síndrome coronària aguda en el grup intervenció als 6 mesos va ser del 5% mentre que en el grup rebuig va ser del 27% ($p = 0,03$). Per tant podem concloure que la rehabilitació cardíaca integral i multidisciplinària en el nostre medi redueix significativament la taxa de reingressos per una nova síndrome coronària aguda (comunicació pòster al Congrés de la Societat Catalana de Cardiologia 2015 celebrat a Barcelona i al Congrés de la Societat Iberoamericana de Prevenció i Rehabilitació Cardiovascular celebrat a Bilbao).

La següent pregunta és si aquesta intervenció és cost-efectiva. El 2010 es va realitzar al nostre centre una anàlisi comparativa de costos entre el maneig agut i la rehabilitació cardíaca després d'una síndrome coronària aguda que incloïa 76 pacients dels quals 62 van finalitzar el programa de rehabilitació cardíaca. El cost mitjà de l'hospitalització en la fase aguda per pacient va ser de 8.057,6 euros i el cost mitjà per pacient de la rehabilitació cardíaca va ser de 465 euros (comunicació pòster al Congrés Europeu de Medicina física i Rehabilitació 2010 celebrat a Venècia). Coneixent l'efectivitat d'aquesta intervenció i el cost mitjà que suposa, és difícil entendre que assumim un cost tan elevat en el moment del tractament agut i no invertim en la prevenció secundària que ha demostrat reduir reingressos.

Ja s'ha parlat àmpliament de l'evidència de la rehabilitació cardíaca i del nivell d'indicació expressat en les guies de pràctica clínica, tot i això la implantació de projectes de

multidisciplinaris i completant les fases aconsellades és molt inferior a la desitjada. A Catalunya es calcula que entre el 5-10% dels pacients amb indicació es beneficien d'aquesta teràpia. El "Pla de Salut de Catalunya 2016-2020" té com a objectius orientar el sistema cap als pacients crònics. Després de la millora evident en el tractament de la síndrome coronària aguda amb la implantació del codi infart (objectiu del pla de salut previ) es prioritza en l'actual el maneig integral dels pacients per millorar la prevenció cardiovascular mitjançant canvis d'hàbits de vida. Es presenta com a objectiu que l'any 2020 tots aquells centres que ofereixin atenció especialitzada han de tenir implantat un programa de rehabilitació cardíaca. Actualment hi ha 10 hospitals públics que ofereixen algun tipus de programa de rehabilitació pel que queda molta feina per fer.

Com a primer pas es demana la formació d'un grup de treball per elaborar protocols i criteris comuns que ja està actiu i del qual formem part activament els professionals que estem implicats en la rehabilitació cardíaca de l'Hospital del Mar.

El nostre centre disposa i ofereix un programa de rehabilitació cardíaca a tots els pacients ingressats amb el diagnòstic de cardiopatia isquèmica des de l'any 2008 que ha anat progressant i afegint oferta assistencial, per tant partim d'una situació privilegiada per complir amb aquest objectiu del Servei Català de la Salut.